

چونه دهرهوهی هیزهکانی هاوپهیمان له عیراق، مهرجی سهلامتی و ئهمنیهتی خه لکی یه

عوسمان حاجی ماریف

ghafur@ukonline.co.uk

حیزبی به عس پاش ۳۵ سال له حوکمی سهپینراو و زالمانه و وهحشی گهری به سهر خه لکی عیراقدا کۆتایی دهسهلاتی سیاسی هات، سهرکردهکانی پاش شکستیان و دارمانی دهسهلاتیان له بهرامبههر هیرشی دهولهتی ئهمریکادا بهبئ ناگاداری خه لکی به شیوهیکی نادیار و نهزانراوه وون بون.

کۆتایی ئه م شههره بهر بهریه شکستیکی گهوره بۆ حکومهتی سهدام و ناسیونالستی به عسی له ریگهی به قوربانی بونی خه لکیکی زۆری بئ تاوان و دارمانی بنه مای کۆمه لایهتی له عیراقدا، له هه مان کاتدا دهستهکوتیکی سهربازی گهوهری بۆ دهولهتی ئهمریکا تۆمار کرد، فرسهتی زیاتری دا به ئهمریکا بۆ فهرزکردنی زلهیزی و ملهوری خۆی به سهر جیهاندا و ههنگاو نان بۆ بهجئ گه یاندنی نهخشهکانی له رۆژههلاتی ناوهراستدا، به مانایهک نهزمی نوئی جیهانی و شهرو مهترسی دهولهتی ئهمریکا له بهرامبههر جیهان و ناوچهی رۆژههلاتی ناوهراست پئی ناوهته قۆناغیکی ترهوه.

حیزبی به عس و سهدام و دهستهو تاقمکهی له ماوهی تهواوی دهسهلاتیان به ئایدۆلۆژیای ناسیونالستی عه ره بیهوه گهورهترین کابوس و خولقی نهری فهزای دژی به شیری و پیشیل گهری سادهترین مافی ئینسان بوون، تا دواين رۆژهکانی ژبانی دهسهلاتاریان سهدان ههزار بونه قوربانی و ژبانی چهندان ملیونیان له مهترسی مه رگدا راگرتبوو. گهورهترین دهوریان بو له بئ ئیراده کرن و زهلیل کردنی خه لکی، به هیج شیوهیهک کهترین فرسهتی ریگهی به شداری خه لکی بۆ ههلسورانی سیاسی و به شداری له دهسهلاتی سیاسیدا نه هیشتهبووه. دهنگی نازادی به درندهترین شیوازی سه رکوت کپ کرابوو.

ئامانجی هیرشی ئهمریکا ههر له سه رتاوه تا سه رکهوتنی سهربازی به ناشکرا خۆی نواند که هیج په یوه ندییهکی به رزگار بونی خه لکی عیراقه وه نه بووه و له پیناو په جئ گه یاندنی نهزمی نوئی جیهانی و سه پاندنی تاکه زلهیزی خۆی و کۆنترۆلی جیهاندا، عیراقی کرده نیشانهیهک تا چهک و هیزه سه ربازییهکانی تیا تا قی کاتهوه و وولاتیکی و ویران کراو کوشتاری به کۆمه ل به دنیا نیشان بدات، بۆم بارانی خه لکی و شهری سه ربازی له نیو شوینی ژبان و شه قامی شارهکاندا کاره ساتی دژی ئنسانی به بهر چاوی خه لکی و نیشاندانی له شاشه ی تله فیزیونه کانه وه چاوترسینی ره قیبهکانی بکات و بالادهستی بنوینی، ئاکامی سه رکهوتنی سه ربازی ئهمریکا به جئ هیشتهنی کهلاوهی وولاتیکی و ویرانکرا و لیکترزانی شه رازهی کۆمه ل و تیکدانی بنه ما ئابوورییهکان و بئ سه رو بهری و تالانی و کوشتار و ئاژاوه و نا ئه منی وهک دیاریهک بۆ خه لکی عیراق ره مزی رزگاری و "دیموکراسی" بوو.

ئیمه ئیستا له سه رهتای کۆتای شه ریکی مالویرانکه رداين و روداوهکانی رۆژانه مه ترسی گه وره مان پئی نیشان ئه داو ئاکامهکانی رۆژ به رۆژ زیاتر و زیاتر له سه ر خه لکی عیراق ته واو ده بیئت و خه لکی به ره و رووی مه ترسی و چاره نوسی سیناریوییهکی ره شتر و خویناوی تر ده کات.

سیناریوی جهنگ و هینانه ناوهوهی حاکمیهتی عه سه کهری و دهستهو تا قمی ئهمریکایی به ناوی ئیوژیسیونی عیراقی، دوپاره له چوارچیوهی هینانه ئارای جوړیک له دهسهلاتی سیاسی یه که به بئ ده ور و ئیراده ی خه لکی بهرئ ی ده خه نه وه، هه ره شه یه له ژبان و حالی خه لکی و له هه ر ده ور و ده خاله تی که خه لکی بۆ دیاری کردنی چاره نوسی خۆیان هه ول بدن، هه روه ها له سه ر زه مینه ی لیک ترزانی بنه مای کۆمه لایهتی و پیک هاتنی بۆشایی له دهسهلاتی سیاسیدا خه لکی له به رده م کاره ساتی سامناکتردا راده رگرن، و خه ریکی هاندان و ئاگر خسته نه ژیر خۆلقاندنی شه ری ناو خۆی و تالانی و کوشته نی تۆله ن له نیوان خه لکی و ژبانی خه لکیدا، که پاش دارمانی دهسهلاتی به عس سه رگه رادانی و نا ئه منی و فه زای ترس و شیواوی وه هایان هیناوه به دیاری که ریکخته نه وهی کۆمه لکه ی عیراقیان خسته تۆته بهر ده م ئاینده یهکی نادیار و بئ چاره وه.

جهنگی خویناوی و پر کاره ساتیک که ئهمریکا له عیراق ده رپای کرد و نهخشهکانی پیاده کردنی نهزمی نوئی جیهانی هۆکاری سه رهکی ته واوی کیژاو مه یه نه تی و نا ئه منی و سه رگه ردانی خه لکی عیراقه، که به رده وامی و دریه دانی نهخشه و سیاسه تهکانی ئهمریکا و مانه وهی هیزهکانی له عیراقدا مانای دریه دانی هه موو ئه و مه یه نه تیانه و رودانی ترژی دیای تره به سه ر خه لکیه وه

وهزعه تیکى ئالۆزو نالهبارى بئى وینه که بۆ خهلقى عیراق پيش هاتوه، تهواوى هیزوو لایه نه سیاسیهکانى ئۆپوزیسونى بورجوازی عیراق نهک بئى دهسلاتن له ئاستى ئارام کردنه وهى ئه وهزعه تهدا بهلکو ههموو تهرح و حهرهکه و هاوپهیمانیان له گهل ئه مریکادا خهستکردنه وهى زیاترى سه رگهردانى و سیناریوی رهشه. ئاسۆیهکی سیاسى که گری درابئ به نهزمى نۆئى جیهانى و نهخشهکانى ئه مریکاوه له هه مان ئاکامى که دواى تیک شکانى حکومه تى عیراق دیمان باشت ناخاته بهر چاره نوسى خهلقى عیراقه وه.

مانه وهى هیزهکانى هاوپهیمان له عیراقدا هۆى بهردهوامى وهزعى نالهبار و سه رگهردانى و تالانى و نا ئه منیه بۆ خهلقى، چۆن سه پاندنى شه رى مالویراکه رى ئه مریکا به سه ر عیراقدا ئامانجیان رزگارى خهلقى عیراق نه بوو، له هه مان کاتدا مانه وهى هیزهکانى هاوپهیمان ئامانجیان ریکخسته وهى پیداویستی سه لامه تى و ئه منیه ت و خو شگوزهرانى خهلقى نییه و نابیت، و خه ریکى هه لگىرسانى ئاشوبى نه ته وه گه رین و ته رحى فیدرالیزمه کردنى عیراقیش مانای پیکدادان و شه رى کورد و عه ره ب و تورکمان و شیعه و سونى. مانای پیکه وه نه ژیانیکى ئاسوده یه بۆ خهلقى. تا هیزهکانى هاوپهیمان پیمان له عیراقدا بمینى دا بین کردنى کۆمه لگه یه کی جیگیر و ئارام زۆر به گران له سه ر خهلقى ته واو ده بیت و رۆژانه خهلقى باج و قوربانیه کانى ئه دات، چونکه ده وله تى ئه مریکا هه ر به م ریکه یه ده توانى بالاده ستى و به رژه وه ندیه ئابوورى و سیاسیه کانى خو ى پیا ریزیت.

خهلقى عیراق تا له بهر لافاوى سیناریوی ره شدا فه لاکه ت با رتر نه بن، ده بئ ریزى به رینى ناره زایه تیان به رى بجه ن و داوا بکه ن هیزهکانى ئه مریکا له عیراق برۆنه ده ره وه، جه ما وه رى خهلقى عیراق ده بیت هه رچى زو تره خو یمان له ریکخرا وهى سه ره بخۆ و تاییه ت به خو یمان له وینه ی شورکاندا ریک بجه ن و ده ست به جئ به ریه وه به رایه تى شاره کان و پاراستنى سه لامه تى هه موو دانیشه تویه کی ناو عیراق بگرنه ئه ستۆ، حیزبى کۆمۆنستى کریکارى عیراق له ریزى پيشه وهى خهلقى عیراقدا یه و رابه رایه تى ریکخستى جه ما وه رى ده کات بۆ پاراستى ئازادى و سه لامه تى و ئه منیه تى ژیانى خهلقى.

تیبینى کوردستان نیت:

ئهم نووسینه ده ربیرینى بیروبۆچونى خاوه نه که یه تى، کوردستان نیت له ناوه پۆکه که ی به رپرسیار نییه.